

Список використаних інформаційних джерел

1. Відновлення ринку консалтингу почнеться вже в 2018 році URL: <https://bitly.su/vG1rqM> (дата звернення: 14.03.2020).
2. Ковальська К.В., Пастушенко Р.М. Тенденції розвитку ринку консалтингових послуг в контексті посткризового періоду в Україні. Молодий вчений. 2018. № 8 (60). С. 194–200.
3. Любохинець Л.С., Дашевська А.А. Роль міжнародного консалтингу в розвитку національного ринку консалтингових послуг. Економіка і суспільство. 2017. Вип. № 13. С. 234–239.

УДК [005.935:336]:006.032

Пукала Р.

*PhD, проректор, Державна вища техніко-економічна школа ім.Б.Маркевича,
м. Ярослав, Польща*

Внукова Н.М.

*д.е.н., професор, професор кафедри банківської справи і фінансових послуг
Харківський національний економічний університет ім.С.Кузнеця, м.Харків, Україна*

СПЕЦІАЛЬНО ВИЗНАЧЕНИЙ ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ АУДИТОРІВ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

Перехід на ризик-орієнтований підхід у сфері фінансового моніторингу є стратегічним напрямом міжнародного регулювання. Прийняті 2012 року міжнародні стандарти ФАТФ щодо протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму визначають певні допоміжні сектори, зокрема, правників, бухгалтерів, аудиторів та інших спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу. За міжнародними стандартами необхідно зобов'язати адвокатів, нотаріусів, інших незалежних експертів з правових питань та бухгалтерів повідомляти про підозрілі операції, коли вони задіяні у фінансовій операції від імені або за дорученням клієнта, стосовно діяльності, зазначеної в Рекомендації 22 (d). Країнам настійно рекомендується розширити дію вимоги щодо направлення повідомлень на решту професійної діяльності бухгалтерів, включаючи аудит.

За положенням нового Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» відповідно до ст.6 (розділ II) система фінансового моніторингу складається з первинного та державного рівнів. Суб'єктами первинного фінансового моніторингу є: банки, страховики (перестраховики), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи; платіжні організації, учасники чи члени платіжних систем; товарні та інші біржі, що проводять фінансові операції з товарами; професійні учасники фондового ринку

(ринку цінних паперів), крім осіб, які провадять діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку та ін.. Серед спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу (крім осіб, які надають послуги в рамках трудових правовідносин) виділені суб'єкти аудиторської діяльності та бухгалтери, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку.

Відповідно до ст.18 щодо суб'єктів аудиторської діяльності; бухгалтерів; суб'єктів господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку; суб'єктів господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування відбувається державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

За період з 2016 по 2018 роки жодної інформації про підозрілі фінансові операції від аудиторів до Держфінмоніторингу не надходило. Представники фінансової розвідки вважають, що, зважаючи на незначний обсяг аудиторів у секторі аудиторських послуг, загроза їх використання з метою відмивання коштів є невисокою, між тим ризик використання аудиторських послуг з метою відмивання коштів оцінено у Національній оцінці ризиків (2019) в Україні як середній, а з метою фінансування тероризму - як низький.

У табл.1 наведено динаміку змін щодо надання аудиторських послуг.

Таблиця 1

Динаміка показників з надання аудиторських послуг з урахуванням обліку аудиторів з фінансового моніторингу

Рік	Кількість аудиторів на аудиторських фірм, які перебувають на обліку у Держфінмоніторингу	Кількість обов'язкового та ініціативного аудиту фінансової звітності, одиниць	Обсяг наданих аудиторських послуг, млн.грн	Відношення кількості договорів до кількості аудиторів, що перебувають на обліку у Держфінмоніторингу	Відношення обсягу наданих аудиторських послуг до кількості аудиторів, що перебувають на обліку у Держфінмоніторингу
2016	74	8221	728	111,09	9,84
2017	87	8085	875	92,93	10,06
2018	114	7608	1040	66,73	9,12

Складено та розраховано авторами.

Як видно у табл.1, кількість аудиторів, які перебувають на обліку у Держфінмоніторингу зростає, між тим кількість замовлень на аудиторські послуги зменшується, отже відношення цих договорів на одного аудитора на обліку у фінмоніторингу суттєво скорочується, між тим з урахуванням зростання вартості аудиторських послуг, динаміка їх вартості на одного облікованого аудитора майже не змінюється, має певні коливання навколо 10 млн.грн.

За ст.8 Закону щодо завдань, обов'язків та прав суб'єкта первинного фінансового моніторингу він зобов'язаний проводити внутрішні перевірки своєї діяльності на предмет дотримання вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації доходів. Щодо новизни та інноваційної у даній сфері суб'єкт первинного фінансового моніторингу може замовити незалежний аудит своєї діяльності (крім банківської діяльності) саме у сфері фінансового моніторингу.

Відповідно до IV Директиви ЄС щодо протидії відмиванню коштів, суб'єкти первинного фінансового моніторингу повинні забезпечити функцію незалежного аудиту щодо правильності внутрішнього контролю та процедур. Ця вимога залежить від розміру та характеру діяльності установи. Фактором, що підвищує зацікавленість у проведенні незалежного тесту на відповідність, є значне збільшення обсягу та розміру штрафних санкцій. У Польщі на законодавчому рівні визначено накладання штрафів як на фінансові установи, так і на осіб, відповідальних за нагляд за забезпеченням дотримання норм у цих установах, між прямо не вимагається незалежного аудиту протидії відмиванню коштів, однак має бути запроваджений ризико-орієнтований підхід. Пропозиція включає аудит дотримання протидії відмиванню коштів (документація, внутрішні положення, процеси), перевірку виконання норм національного закону та ринкову практику його застосування.

Отже, аудитори є спеціально визначеними суб'єктами первинного фінансового моніторингу, а також можуть самі надати аудиторські послуги щодо визначення відповідності внутрішньої системи у іншого суб'єкта первинного фінансового моніторингу встановленим вимогам до фінансового моніторингу. Така практика може суттєво вдосконалити процес організації фінансового моніторингу у визначених суб'єктів господарювання через обмін досвідом.

Список використаних інформаційних джерел

1. Внукова Н.М. Управління ризиками фінансових установ у сфері фінансового моніторингу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. Серія «Економіка». №8(36). С. 64-68.
2. Звіт про проведення Національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. Держфінмоніторинг. ОБСЕ, 2019. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2019/20191220/Zvit.pdf
3. Міжнародні стандарти щодо боротьби з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та розповсюдження зброї масового знищення: рекомендації FATF Оновлено в жовтні 2018: Затверджені Пленарним засіданням FATF у лютому 2012 року Неофіційний переклад здійснено Державною службою фінансового моніторингу України. URL: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2018/20181017/BOOK.pdf
4. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї

масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. *Голос України*.2019.28 грудня.№251.

5. Рекомендации FATF. Международные стандарты по противодействию отмыванию денег, финансированию терроризма и финансированию распространения оружия массового уничтожения: пер. с англ. М.: Вече, 2012. 176 с. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF-40-Rec-2012.pdf>

6. Audyт AML. URL <https://www.biinsight.pl/pl/aml-fraud/audyt-aml>

7. Florek J. Strzelecka M. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy a niezależny audyt procesów AML. URL <https://www.rp.pl/Firma/304039993-Przeciwdziałanie-praniu-pieniedzy-a-niezalezny-audyт-procesow-AML.html>

8. Pukała R., Vnukova N.M., Achkasova S. Identifying the priority methodology for reinsurer default risk assessment. *Rozprawy ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych (Journal of Insurance, Financial Markets and Consumer Protection)*. 2018. 28(2/2018). PP. 120-134.

УДК 657.1

Сисоєва І.М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету, м. Вінниця, Україна*

Балазюк О.Ю.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету, м. Вінниця, Україна*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО АУДИТУ

Соціальний аудит є багатовекторним поняттям, що дає відповіді на безліч запитань, вирішення яких сприятиме розвитку бізнесу, а відтак, і соціально-економічному розвитку країни в цілому. Наразі важливо зародити усвідомлення того, що для сучасного бізнесу головною конкурентною перевагою стає наявність потужного людського капіталу, тому бізнес має орієнтуватися на підвищення вартості робочої сили. Постійне скорочення дії традиційних для України чинників набуття конкурентних переваг за рахунок отримання преференційних умов ведення бізнесу або використання дешевих матеріальних ресурсів має підвищувати зацікавленість українських компаній у конкуренції на основі моделі «дорогої» робочої сили, що передбачає гідну оплату праці. Така постановка питання повністю відповідає сучасній ідеології соціальної відповідальності бізнесу.

Досвіджуючи дану проблематику, ми виявили необхідність наступного набору параметрів і індикаторів (Табл. 1). Тим часом подібні дослідження можуть служити прикладом ефективного використання фрагментів інформації для отримання лише часткової картини соціальної ситуації. Повна картина могла б бути отримана при